

GGN
FN
BK

BK.1710.3.2018

RSPN
28.06.2018

Ku D.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.003.02.2018

P/18/103

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

001259007731527098946

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/103 - Wykonywanie praw i obowiązków spadkobiercy przez gminy ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Andrzej Lis, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/81/2018 z 13 kwietnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Chrzanowie, Aleja Henryka 20, 32-500 Chrzanów (Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Kosowski – Burmistrz Miasta Chrzanowa ² . (dowód: akta kontroli str. 3-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna³

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie wykonywania praw i obowiązków spadkobiercy.

W Urzędzie prawidłowo rozpoznawano możliwości pozyskania masy spadkowej w drodze dziedziczenia przez gminę jako spadkobiercy ustawowego, wykorzystywano uzyskane od podmiotów zewnętrznych informacje w sprawie możliwości powołania do dziedziczenia spadku, występowano w wnioskami o sporządzenie spisu inwentarza, racjonalnie wykorzystano odziedziczone składniki majątkowe, a w budżecie gminy zapewniono środki pieniężne na pokrycie niezbędnych nakładów związanych z postępowaniami spadkowymi.

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- nieprzekazywaniu przez Wydział Finansowy do właściwej komórki Urzędu informacji o środkach pieniężnych zaewidencjonowanych na rachunkach bankowych w celu ich zweryfikowania pod kątem możliwości skierowania do sądu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na rzecz gminy po zmarłym posiadaczu rachunku bankowego, co było działaniem nierzetelnym;
- prowadzeniu ewidencji księgowej w sposób uniemożliwiający zidentyfikowanie dochodów i wydatków gminy związanych z postępowaniami spadkowymi;
- niezaksięgowania kwoty 552,7 tys. zł dotyczącej przejęcia spadku według protokołów spisu inwentarza, co było niezgodne z art. 6 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴.

W trakcie kontroli Burmistrz podjął działania w celu wyeliminowania tych nieprawidłowości. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli nieuwzględnienie zadań związanych z podejmowaniem, prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku oraz jego zagospodarowaniem w obowiązujących w Urzędzie procedurach kontroli zarządczej nie przełożyło się na ograniczenie skuteczności działania Gminy w kontrolowanym zakresie, z wyjątkiem opisanych nieprawidłowości.

¹ Okres objęty kontrolą: 1 stycznia 2015 r. do dnia zakończenia kontroli z uwzględnieniem zagadnień z okresu wcześniejszego, mających wpływ na działalność objętą kontrolą.

² Poprzednio - Marek Niechwiej Burmistrz Miasta Chrzanowa od dnia 9 grudnia 2014 r. do dnia 15 grudnia 2015 r., Joanna Czarnota wykonująca obowiązki Burmistrza Miasta Chrzanowa od dnia 16 grudnia 2015 r. do dnia 12 stycznia 2016 r., Beata Majkrzak pełniącą funkcję Burmistrza Miasta Chrzanowa od dnia 13 stycznia 2016 r. do 29 marca 2016 r.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dz.U. z 2018 r., poz. 395 ze zm., dalej: „ustawa o rachunkowości”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozwiązania organizacyjne związane z dziedziczeniem

Opis
stanu faktycznego

Według Regulaminu Organizacyjnego Urzędu *prowadzenie spraw o stwierdzenie nabycia spadku, windykację należności Gminy z tytułu spadków* przypisano wyodrębnionej komórce w Wydziale Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami – Referatowi Regulacji Stanu Prawnego i Windykacji (*Referat lub RSPW*). Zadania polegające na prowadzeniu spraw o stwierdzenie nabycia spadku powierzono jednemu pracownikowi tego Referatu.

(dowód: akta kontroli str. 8-12)

Burmistrz nie uwzględnił zagadnień dotyczących realizacji zadań i celów możliwych do osiągnięcia związanych z podejmowaniem, prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku oraz jego zagospodarowaniem w żadnym z trzech zarządzeń wewnętrznych dotyczących procedur kontroli zarządczej.

(dowód: akta kontroli str. 8-11)

Burmistrz wyjaśnił, że: *Procedury kontroli zarządczej Urzędu Miejskiego w Chrzanowie przyjęte w stosownych dokumentach konstruuje w sposób generalny i ogólny wymagane procedury bez kwalifikacji indywidualnych zdarzeń i realizacji postępowań dla poszczególnych indywidualnych rodzajów spraw. Indywidualne postępowanie związane z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku i jego zagospodarowaniem podlegają stałej kontroli opierającej się na zasadach dobrej praktyki.*

(dowód: akta kontroli str. 24)

W dokumentacji systemu kontroli zarządczej nie zdefiniowano ryzyka w obszarze podejmowania i prowadzenia postępowań spadkowych oraz przyjęcia i zagospodarowania spadku, a także nie wskazano prawdopodobieństwa oraz możliwych skutków ich wystąpienia oraz działań, jakie należy podjąć w przypadku, gdy ryzyko uznano za istotne.

Burmistrz wyjaśnił, że w rejestrze ryzyka wskazuje się trzy najważniejsze cele spośród wszystkich wyznaczonych do osiągnięcia na dany rok budżetowy. *Z uwagi na charakter spraw spadkowych, ich uwarunkowania proceduralno-procesowe oraz konieczność przyjęcia spraw o charakterze istotnym dla danej komórki organizacyjnej, w odniesieniu do tej kategorii spraw stosuje się zasady i normy przypisane kontroli zarządczej bez konieczności indywidualnego wskazania w dokumentach kontroli zarządczej.*

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 25)

W obszarze związanym z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych oraz przyjęciem spadku i jego zagospodarowaniem nie monitorowano skuteczności systemu kontroli zarządczej, tj.: nie przeprowadzano kontroli wewnętrznej w tym zakresie, realizacja zadań z zakresu podejmowania i prowadzenia postępowań spadkowych oraz przyjęcia spadku i jego zagospodarowania nie była przedmiotem audytu wewnętrznego.

Burmistrz wyjaśnił, że: *Charakter tych postępowań nie powodował konieczności monitorowania i obejmowania ich szczególną kontrolą i nadzorem. Realizacja zadania nadzorowana jest na zasadach jak dla innych kategorii spraw, niemających charakteru istotnego w zakresie działalności Wydziału. Z uwagi na powyższe przeprowadzenie audytu w tym zakresie nie znajdowało uzasadnienia.*

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 25, 136-150)

W Urzędzie nie opracowano procedury dotyczącej reprezentowania Gminy w postępowaniach sądowych o stwierdzenie nabycia spadku; skierowania wniosku o sporządzenie spisu inwentarza po spadkodawcy, przejmowania na rzecz Gminy majątku wchodzącego w skład spadku i jego zagospodarowania, przepływu informacji w zakresie zobowiązań z tytułu nabytego spadku.

Burmistrz wyjaśnił, że *zasady prowadzenia postępowań spadkowych nie były przedmiotem odrębnego opracowania w Urzędzie Miejskim w Chrzanowie. Postępowania te prowadzono w oparciu o przepisy Kodeksu Cywilnego i Kodeksu Postępowania Cywilnego, sprawdzone i doskonalone rozwiązania.*

(dowód: akta kontroli str. 30, 33)

W strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębniono stanowisko pracy odpowiedzialne za prowadzenie audytu wewnętrznego. Urząd zatrudniał audytora wewnętrznego w okresie objętym kontrolą, z wyjątkiem okresu od 1 maja do 31 sierpnia 2015 r. W tym okresie Urząd nie zlecał usług w zakresie audytu wewnętrznego.

W sprawie przyczyny niezatrudnienia audytora wewnętrznego Burmistrz wyjaśnił, że nie jest możliwa ocena ówczesnej sytuacji w aktualnym stanie, gdyż nie był wówczas Burmistrzem.

(dowód: akta kontroli str. 5, 8-11, 169-190, 192)

Podejmowanie i prowadzenie postępowań spadkowych oraz przyjęcia spadku i jego zagospodarowanie nie były przedmiotem audytu wewnętrznego, czy też kontroli komisji rewizyjnej lub innej komisji Rady Miejskiej.

Burmistrz wyjaśnił, że *Audyt wewnętrzny w swoim zasadniczym celu nie kontroluje i nie koryguje zindywidualizowanych postępowań, a tworzy informację i ocenę procedur dla zadań dominujących przy generalnym odniesieniu się do postępowań realizowanych w pozostałym zakresie. Z uwagi na powyższe przeprowadzenie audytu w tym zakresie nie znajdowało uzasadnienia w konieczności jego prowadzenia.*

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 25, 151-156)

Inne organy kontrolne, w tym Regionalna Izba Obrachunkowa, nie kontrolowały postępowań spadkowych Urzędu, przyjęcia spadku bądź jego zagospodarowania.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 158-168)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że nieuwzględnienie zadań związanych z podejmowaniem, prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku oraz jego zagospodarowaniem w obowiązujących w Urzędzie procedurach kontroli zarządczej nie wpłynęło na ograniczenie skuteczności działania Gminy w przedmiotowej działalności, z wyłączeniem braku bieżącej weryfikacji informacji bankowych o środkach pieniężnych możliwych do odziedziczenia przez Gminę oraz niezaksięgowania stanu biernego spadku – co szczegółowo opisano w pkt. 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

2. Egzekwowanie praw i wykonywanie obowiązków związanych z dziedziczeniem

Opis
stanu faktycznego

W latach 2015 – 2018 (do 31 marca):

- toczyło się ogółem 11 indywidualnych postępowań spadkowych, z tego 4 rozpoczęto przed 2015 r., 4 w 2015 r., 2 w 2016 r. i jedno w 2017 r.,
- zakończyło się ogółem 6 indywidualnych postępowań spadkowych, z tego 5 w 2016 r. i jedno w 2017 r.,
- wartość odziedziczonych majątku (stan czynny) według wykazu (spisu) inwentarza wynosiła ogółem 252,5 tys. zł, z tego 182,3 tys. zł – w 2016 r., 70,2 tys. zł – w 2017 r.,
- wartość długów spadkowych (stan bierny) według wykazu (spisu) inwentarza wynosiła ogółem 552,3 tys. zł, z tego 370,4 tys. zł – w 2016 r., 181,9 tys. zł – w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 231-232)

Gmina prowadziła rozpoznanie możliwości pozyskania masy spadkowej w dwóch sprawach:

- w celu ustalenia prawidłowego korzystania z uprawnień właścicielskich Gminy do części wspólnych nieruchomości z lokalem⁵, który był przedmiotem postępowania spadkowego z wniosku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości w Chrzanowie; postępowanie zakończyło się stwierdzeniem nabycia spadku przez Gminę (I Ns 925/14);
- w związku z długami wobec Gminy zmarłego spadkodawcy z tytułu zaległości czynszowych za najem lokalu komunalnego zarządzanego przez Miejski Zarząd

⁵ W celu objęcia tego lokalu zadaniem inwestycyjnym Rewitalizacja Centrum Chrzanowa – Etap VI obiektu budowlanego dla potrzeb OSP przy ul. Jagiellońskiej 2a, 4, 6 w Chrzanowie.

Zasobów Komunalnych (MZZK)⁶, która wszczęła postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku. Według stanu na dzień kontroli sąd ustalał personalia kolejnych krewnych powołanych do dziedziczenia (I Ns 519/16).

(dowód: akta kontroli str. 192-193, 233-235, 239, 243, 248-249, 318-319, 352)

Burmistrz wyjaśnił, że RSPW w ramach dobrej praktyki weryfikuje sprawy potencjalnego dziedziczenia przez Gminę na podstawie informacji innych komórek organizacyjnych oraz w toku postępowań windykacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 740-741)

Gmina otrzymała informacje o możliwości powołania do dziedziczenia spadku od następujących podmiotów zewnętrznych:

- z sądu – w latach 2011-2017 – 8 spraw w związku z wnioskami o stwierdzenie nabycia spadku złożonymi przez uprawnione podmioty⁷; ich przedmiotem były długi wobec: wspólnoty mieszkaniowej, spółdzielni mieszkaniowej, banku oraz długi zabezpieczone nakazem zapłaty. Tylko w jednej informacji określona była wartość przedmiotu dziedziczenia. Gmina była współuczestnikiem tych postępowań i aktywnie uczestniczyła w ustaleniu masy spadkowej;
- od współwłaściciela nieruchomości gruntowej w jednym przypadku (lipiec 2015 r.), bez określenia wartości przedmiotu dziedziczenia;
- z banków i ze spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej 42 informacje o środkach pieniężnych: 492 aktywa (306,7 tys. zł⁸) i 63 pasywa (84,4 tys. zł).

Wnioski o stwierdzenie nabycia spadku złożono we wszystkich sprawach⁹, w tym przez Gminę o stwierdzenie nabycia spadku:

- spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego w Chrzanowie obciążonego hipoteką umowną w kwocie 102,6 tys. zł z tytułu mieszkaniowego kredytu hipotecznego (I Ns 1086/15). Był to efekt rozpoznania Gminy w związku z informacją powziętą 13 lipca 2015 r. od współwłaściciela nieruchomości gruntowej o powierzchni 0,1563 ha położonej w Krakowie. Gmina ustaliła, że spadkodawca posiadał również spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i oceniła, że *istnieje duże prawdopodobieństwo, że osoby, które zostaną zawiadomione o powołaniu do dziedziczenia również odrzucą spadek, skutkiem czego ostatecznie spadek przypadnie Gminie Chrzanów*. Dnia 3 września 2015 r., tj. po upływie 52 dni od momentu uzyskania ww. informacji, złożono wniosek o stwierdzenie nabycia masy spadkowej – spółdzielczego własnościowego prawa do tego lokalu uzasadniony interesem prawnym wynikającym z *faktu odrzucania spadku przez kolejno powołane do dziedziczenia osoby, co prawdopodobnie będzie skutkować nabyciem spadku przez Gminę Chrzanów*. Do dnia zakończenia kontroli sąd nie wydał postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku a Gmina poniosła w tym okresie 1,1 tys. zł kosztów;
- lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład zasobu mieszkaniowego Gminy administrowanego przez MZZK (I Ns 519/16). Według rozpoznania Gminy *spadkodawca zalegał z zapłatą należności z tytułu opłat za czynsz oraz media, a po wypowiedzeniu umowy najmu lokalu również za należności z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu*. Po 256 dniach od zgonu spadkodawcy (22 kwietnia 2016 r.) Gmina złożyła wniosek o stwierdzenie nabycia masy spadkowej, który uzasadniła m.in. następująco: *Egzekucje komornicze prowadzone w celu wyegzekwowania zasądzonych na rzecz wierzyciela należności okazały się bezskuteczne. Należy zatem uznać, iż wnioskodawca posiada interes prawny w ustaleniu kto nabył spadek po zmarłym*

⁶ Jednostka organizacyjna Gminy, której przedmiotem działalności było: administrowanie budynkami oraz lokalami mieszkalnymi i użytkowymi stanowiącymi własność lub współwłasność Gminy bądź pozostającymi w samodzielnym posiadaniu Gminy, gminnymi obiektami użyteczności oraz innymi we władaniu Gminy.

⁷ 1) Bank Spółdzielczy w Chrzanowie; 2) Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Mieszka 1 w Chrzanowie; 3) Raiffeisen Bank Polska S.A.; 4) Asekuracja Sp. z o.o. w Sopocie; 5) Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo Kredytowa „Boże Dary” w Katowicach; 6) Euro Bank S.A.; 7) Powszechna Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chrzanowie; 8) Wspólnota Mieszkaniowa w Chrzanowie.

⁸ Z tego 10 aktywów – powyżej 10 tys. zł (ogółem 177,4 tys. zł); 4 – w przedziale od 5 tys. zł do 10 tys. zł (ogółem 30,3 tys. zł); 32 – w przedziale od 1 tys. zł do 5 tys. zł (ogółem 66,9 tys. zł); 444 - do 1 tys. zł (32,1-tys. zł)] i ogółem 3,7 tys. USD (2 aktywa).

⁹ Oprócz spraw dotyczących informacji z banków (opisanych powyżej).

dłużniku. Do dnia zakończenia okresu kontrolnego sąd nie wydał postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, a Gmina nie poniosła w tym okresie żadnych kosztów.
(dowód: akta kontroli str. 318, 232, 327-350)

Dziewięć innych podmiotów¹⁰ wystąpiło o stwierdzenie nabycia spadku i w 6 sprawach¹¹ sąd wydał postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę jako spadkobiercę ustawowego na podstawie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny¹².
(dowód: akta kontroli str. 232)

Wnioski do komornika sądowego o sporządzenie spisu inwentarza złożono w 6 sprawach¹³ każdorazowo po uzyskaniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. We wnioskach wskazano niektóre aktywa i pasywa spadkodawców, które komornik uwzględnił i wykazał w protokołach spisu, sporządzonych przy udziale Gminy.

Wnioski o sporządzenie protokołów spisu inwentarza Urząd składał po upływie od 19 do 54 dni po uprawomocnieniu postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę. Komornik sądowy sporządzał protokoły spisu inwentarza po okresie od 215 do 317 dni od złożenia wniosków. Według tych protokołów Gmina odziedziczyła: stan czynny spadku – ogółem 252,5 tys. zł i stan bierny spadku – ogółem 552,3 tys.

W pozostałych pięciu sprawach spadkowych¹⁴ trwały czynności procesowe.

(dowód: akta kontroli str. 232, 258, 264-268, 317, 327, 351, 356, 375, 377-381, 403-405, 418, 422-423, 448, 452-454, 521-527, 612, 618, 623)

Według protokołów spisu inwentarza przedmiotem dziedziczenia w 6 sprawach spadkowych były:

- aktywa – ogółem 252,5 tys. zł, w tym 6,2 tys. zł środków pieniężnych oraz nieruchomości, oszacowane na kwotę ogółem 246,3 tys. zł,
- pasywa – ogółem 552,3 tys. zł¹⁵, tj. zadłużenie wobec 23 wierzycieli: 14 banków – 401,4 tys. zł, pięciu firm windykacyjnych – 117,0 tys. zł, jednej wspólnoty mieszkaniowej – 21,8 tys. zł, jednego zarządcy nieruchomości – 9,0 tys. zł, jednej firmy gospodarczej – 2,2 tys. zł i jednego dostawcy usług multimedialnych – 0,9 tys. zł.

W przypadku nieruchomości wierzyciele nie dochodzili roszczeń z tych nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 33, 232, 264-268, 351, 377-381, 404-405, 422-423, 452-454, 523-527, 629-644)

W dwóch sprawach w protokołach spisu inwentarza nie ustalono wszystkich składników długów odziedziczonych po spadkodawcy:

- W protokole sprawy I Ns 451/15 komornik w stanie biernym nie wykazał zadłużenia spadkodawcy - 20 593,68 CHF oraz 2 049,74 zł¹⁶, które wierzyciel zgłosił do Urzędu 20 marca 2018 r., tj. po upływie 110 dni od sporządzenia protokołu spisu inwentarza (30 listopada 2017 r.). Nieuwzględnienie tych zobowiązań w spisie inwentarza spowodowane było pominięciem ich w odpowiedzi wierzyciela na zapytanie komornika podczas dokonywania spisu inwentarza. Gmina zawiesiła rozpoznanie pozostałych odziedziczonych wierzytelności tego spadkodawcy do czasu rozwiązania sprawy zadłużenia wobec wierzyciela korzystającego z pierwszeństwa z powodu zabezpieczenia hipoteką. W protokole spisu inwentarza komornik wykazał, że Gmina odziedziczyła 70,2 tys. zł majątku i 181,9 tys. zł długu wobec 9 wierzycieli.

¹⁰ 1) Bank Spółdzielczy w Chrzanowie; 2) Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Jagiellońskiej 6 w Chrzanowie; 3) Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Mieszka 1 w Chrzanowie; 4) Raiffeisen Bank Polska S.A.; 5) Asekuracja Sp. z o.o. w Sopocie; 6) Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo Kredytowa „Boże Dary” w Katowicach; 7) Euro Bank S.A.; 8) Powszechna Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chrzanowie; 9) Wspólnota Mieszkaniowa w Chrzanowie.

¹¹ Na podstawie wniosków złożonych przez: 1) Bank Spółdzielczy w Chrzanowie; 2) Wspólnotę Mieszkaniową Nieruchomości przy ul. Jagiellońskiej 6 w Chrzanowie; 3) Wspólnotę Mieszkaniową Nieruchomości przy ul. Mieszka 1 w Chrzanowie; 4) Raiffeisen Bank Polska S.A.; 5) Asekuracja Sp. z o.o. w Sopocie; 6) Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo Kredytową „Boże Dary” w Katowicach.

¹² Dz. U. z 2017 poz. 459 ze zm., dalej: „k.c.”

¹³ I Ns 925/14, I Ns 54/14, I Ns 795/14, I Ns 241/15, I Ns 936/15 i I Ns 451/15.

¹⁴ I Ns 1086/15, I Ns/1264/15, I Ns 519/16, I Ns 1194/16, I Ns 207/17.

¹⁵ 28 wierzytelności w 6 sprawach: I Ns 925/14, I Ns 54/14, I Ns 795/14, I Ns 241/15, I Ns 936/15 i I Ns 451/15.

¹⁶ Stanowiącej dług wobec tego banku zabezpieczony hipoteką wpisaną w księdze wieczystej lokalu mieszkalnego będącego przedmiotem tego postępowania.

- W protokole sprawy I Ns 54/14 z 18 maja 2017 r. komornik wykazał 8,9 tys. zł zadłużenia spadkodawcy wobec Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości (na podstawie oświadczenia zarządzającego nieruchomością), która 20,6 tys. zł zadłużenia tego spadkodawcy zgłosiła do Urzędu 224 dni po uprawomocnieniu postanowienia o stwierdzeniu nabyciu spadku przez Gminę (26 stycznia 2017 r.). Wskutek zawartej ugody Gmina uregulowała zadłużenie w wysokości 14,0 tys. zł.

W pozostałych sprawach nie było dochodzenia zaspokojenia zobowiązań przez wierzycieli niewymienionych w komorniczych protokołach spisu inwentarza.

Gmina nie występowała z wnioskami o sporządzenie spisu inwentarza przed wydaniem postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku.

(dowód: akta kontroli str. 30, 33, 356, 364, 377-381, 523-527, 544, 631, 632-638)

W żadnym z postępowań spadkowych nie toczyło się postępowanie egzekucyjne wobec Gminy.

Żadna z nieruchomości odziedziczonych przez Gminę nie była obciążona hipoteką¹⁷. W żadnej sprawie zakończonej postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku i sporządzeniem protokołu spisu inwentarza Gmina nie odziedziczyła przedmiotów majątkowych obciążonych zastawem. Wierzyciele nie dochodzili zaspokojenia roszczeń z tych nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 29-30, 33, 236, 357, 396, 407, 426, 492)

Do dnia zakończenia kontroli, tj. 28 maja 2018 r., Gmina w dwóch sprawach nie władała spadkiem – środkami pieniężnymi w wysokości ogółem 0,4 tys. zł (0,2% wartości odziedziczonych aktywów). Przedmiotem spadku była kwota na rachunku bankowym i udziały członkowskie w banku. Gmina zażądała pisemnie wydania przedmiotów spadku 26 kwietnia 2017 r. (I Ns 241/15) i 10 maja 2018 r. (I Ns 54/14) wraz z należną spadkodawcy dywidendą i nie wystąpiła z roszczeniem o wynagrodzenie za korzystanie z przedmiotów tego spadku.

(dowód: akta kontroli str. 364, 378, 382, 411-412, 422, 424, 647-648)

Burmistrz wyjaśnił, że *realizacja praw wynikających z aktu ich nabycia w postępowaniu spadkowym następuje w ramach bieżącej działalności Referatu Regulacji Stanu Prawnego oraz Windykacji przy konieczności uwzględnienia kategorii spraw i praw majątkowych związanych z indywidualną sytuacją spadkową. Nabyte prawa majątkowe same w sobie generują należności zarówno odsetkowe, jak i wynikające z prawa właścicielskiego jakim jest dywidenda i termin przejęcia tych praw nie wywołuje skutku w postaci szkody w sytuacji późniejszego ich przejęcia. Zarówno lokata środków, jak i udziały członkowskie poprzez ich funkcjonowanie w obrocie nie dają podstaw do przyjęcia, iż osoba trzecia pozyskiwała z tego tytułu korzyści, co wyłącza roszczenia o wynagrodzenie za pozostawanie tych praw poza sferą oddziaływania Gminy Chrzanów.*

Urząd podejmował działania w celu dokonania stosownych wpisów w księgach wieczystych w stosunku do wszystkich odziedziczonych nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 269-309, 383-389, 455-469, 545-582, 645-646, 650)

Gmina:

- w wyniku postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku stała się jedynym spadkobiercą¹⁸,
- nie występowała jako spadkobierca testamentowy,
- nie występowała jako zapisobierca i nie nabywała składników majątkowych po osobach zmarłych w trybie innym niż spadkobranie.

Do Gminy jako spadkobiercy nie zwracały się podmioty z roszczeniem o zwrot nakładów. Nie występowały przypadki dochodzenia działu spadku przed sądem - postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wskazywały Gminę jako jedynego spadkobiercę. W ramach toczących się postępowań nie było postępowań wznowionych ze względu na złożony

¹⁷ Dziedziczenie nieruchomości nastąpiło w 4 sprawach spadkowych (Sprawa I Ns 925/14, Sprawa I Ns 54/14, Sprawa I Ns 936/15 i Sprawa I Ns 451/15), z których każda zakończyła się prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku i spisem inwentarza sporządzonym przez komornika sądowego.

¹⁸ MZZK pobierała należności z tytułu użytkowania dwóch nieruchomości lokalowych przez współwłaścicieli.

wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Wobec Gminy nie toczyły się postępowania egzekucyjne, mimo braku sporządzonego spisu inwentarza.

Burmistrz wyjaśnił, że w Gminie nie występowały problemy związane z prowadzonymi postępowaniami spadkowymi, obowiązujące w tym przedmiocie prawo właściwie reguluje wszystkie jego aspekty i nie ma potrzeby jego zmiany.

(dowód: akta kontroli str. 30, 33)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wydział Finansowy nie przekazał do właściwej komórki Urzędu, tj. RSPW, 40 informacji o środkach pieniężnych zaewidencjonowanych na 485 rachunkach bankowych¹⁹, przekazywanych do Wydziału Finansowego (od 15 listopada 2015 r. do 4 kwietnia 2018 r.) przez banki na podstawie art. 111c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe²⁰ i art. 13c ustawy z 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych²¹, co było działaniem nierzetelnym. Wskutek tego informacje te nie były weryfikowane na bieżąco przez wyznaczoną merytoryczną komórkę RSPW pod kątem możliwości skierowania do sądu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na rzecz gminy po zmarłym posiadaczu rachunku bankowego.

Burmistrz wyjaśnił, że Wydział Finansowy sprawdzał *czy w stosunku do osób zmarłych nie zachodzą zobowiązania finansowe z tytułu opłat podatków, bądź innych należności wymagalnych dla Gminy*. Dotychczas otrzymane informacje zostały przekazane do RSPW i będą podlegały rozpoznaniu.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 33-36, 38-41, 134, 687, 746)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie egzekwowanie praw i wykonywanie obowiązków związanych z dziedziczeniem. Podejmowano właściwe i gospodarne działania w celu przyjęcia spadków, w szczególności w zakresie aktywnego uczestnictwa we wszystkich postępowaniach spadkowych: prowadzenia rozpoznania w zakresie dotyczącym możliwości pozyskania jako spadkobierca ustawowy masy spadkowej, wykorzystania uzyskanych informacji w sprawie możliwości powołania do dziedziczenia spadku, występowania z wnioskami o sporządzenie spisu inwentarza. Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na nieprzekazywaniu do komórki merytorycznej informacji o środkach pieniężnych na rachunkach bankowych została wyeliminowana w toku prowadzenia czynności kontrolnych.

3. Zagospodarowanie odziedziczonych składników majątkowych

Opis
stanu faktycznego

Wpływy i wydatki dotyczące postępowań spadkowych ujmowano na kontach ogólnych, których nazwy nie wskazywały, że zaksięgowane kwoty dotyczyły odziedziczonych majątku.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 310, 356, 390, 406, 470, 583, 686-687, 746)

W ewidencji księgowej ujęto wszystkie wpływy na kwotę ogółem 283,3 tys. zł²², tj.: 5,9 tys. zł środków pieniężnych²³ i 277,4 tys. zł wpływów majątkowych (środki trwałe)²⁴.

Zaksięgowanie nastąpiło na podstawie dowodów księgowych określonych w Instrukcji Obiegu Dokumentów Księgowych oraz w Instrukcji Ewidencji Majątku Trwałego²⁵, która stanowiła m.in., że środki trwałe otrzymane z tytułu darowizny, spadku lub w inny nieodpłatny sposób wycenia się w wartości rynkowej z dnia nabycia.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 310, 351, 356, 390, 406, 470, 583, 651-657)

¹⁹ 46 aktywów powyżej 1,0 tys. zł (274,6 tys. zł) i 2 aktywa na kwotę 3,7 tys. USD.

²⁰ Dz. U. z 2018 r., poz. 1876 ze zm.

²¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 2065 ze zm.

²² Według wartości księgowej: 204,5 tys. zł – w 2016 r., 74,9 tys. zł – w 2017 r. i 3,9 tys. zł – w 2018 r.

²³ W dniach uznania rachunku bankowego Gminy wskutek wpłaty przez komornika sądowego, co nastąpiło po 103 dniach i po 258 dniach od sporządzenia 2 protokołów spisu inwentarza.

²⁴ W dniu sporządzenia dokumentów OT (przyjęcie środka trwałego do użytkowania).

²⁵ Środki pieniężne zaksięgowano - na podstawie wyciągów bankowych; wpływy majątkowe (środki trwałe) - na podstawie dowodów OT (przyjęcie środka trwałego do użytkowania).

Odziedziczone 5,9 tys. zł środków pieniężnych sklasyfikowano prawidłowo w dziale 700, rozdział 70005, § 0960.

(dowód: akta kontroli str. 28, 310, 390, 406, 470, 583)

Kontrola 4 wpływów majątkowych (266,9 tys. zł)²⁶ z lat 2016 i 2017 (wybranych według kryterium największej wartości) - wykazała, że ujęto je prawidłowo w ewidencji środków trwałych i poprawnie sklasyfikowano²⁷.

Gmina nie sprzedawała składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia.

(dowód: akta kontroli str. 33, 254-257, 291, 371-374, 436-447, 500-520, 532-543)

Wartość zaewidencjonowanych wpływów była wyższa ogółem o 30,8 tys. zł od wartości spadku wycenionego w spisach inwentarza w poszczególnych latach, z czego w 2016 r. o 22,2 tys. zł a w 2017 r. o 8,6 tys. zł.

W sprawie przyczyny tej różnicy Burmistrz wyjaśnił: *w przypadku nieruchomości gruntowych i w przypadku nieruchomości lokalowych lub budynków, jako wartość składnika majątkowego przyjmuje się wartość szacunkową na podstawie prowadzonej ewidencji analitycznej gruntów i ustalonej wartości godziwej; wartość nieruchomości ustalana jest przez komornika zazwyczaj kilka miesięcy po uprawomocnieniu się postępowania spadkowego.*

(dowód: akta kontroli str. 192-193, 351, 356)

Odziedziczony majątek zagospodarowano prawidłowo w następujący sposób:

- a) 5,9 tys. zł środków pieniężnych przeznaczono na wydatki w danym roku budżetowym;
- b) wszystkie odziedziczone nieruchomości lokalowe i zabudowane przyjęto na stan majątkowy środków trwałych, na kwotę ogółem 228,9 tys. zł, z których jedną przekazano inwestorowi zastępczemu na potrzeby realizacji inwestycji pn. *Rewitalizacja Centrum Chrzanowa – Etap VI obiektu budowlanego dla potrzeb Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Jagiellońskiej 2a, 4, 6 w Chrzanowie*²⁸ a cztery - przekazano MZZK;
- c) wszystkie odziedziczone nieruchomości gruntowe przyjęto do gminnego zasobu nieruchomości - ogółem 34,12462 arów, na kwotę ogółem 48,5 tys. zł (wartość księgowa);
- d) lokal mieszkalny wartości 100,0 tys. zł przeniesiono do mieszkaniowego zasobu Gminy;
- e) pozostałe nieruchomości przeznaczono do zbycia;
- f) MZZK pobierała należności z tytułu użytkowania dwóch nieruchomości lokalowych przez współwłaścicieli.

(dowód: akta kontroli str. 248-251, 261-263, 364, 366-369, 431-434, 440-447, 504-520, 532-546, 666-669)

W budżecie Gminy zaplanowano 65,9 tys. zł na pokrycie kosztów realizacji postępowań związanych z nabyciem spadku (rozdział 70005).

(dowód: akta kontroli str. 670-685)

Na kontach ogólnych zaksięgowano 65,9 tys. zł poniesionych nakładów ogółem dotyczących prowadzonych postępowań spadkowych oraz zagospodarowania odziedziczonego mienia. Stanowiły one 23,3% odziedziczonych zaksięgowanych w latach 2015-2018 wpływów majątkowych (0,1 zł, 18,0 tys. zł, 43,8 tys. zł i 4,0 tys. zł). Nakłady poniesiono w związku z: opłatami sądowymi, komorniczymi i notarialnymi – 18,7 tys. zł²⁹, opłatami czynszowymi i innymi opłatami związanymi z zarządzaniem, utrzymaniem i eksploatacją nieruchomości – 8,3 tys. zł (I Ns 54/14), spłatą długów spadkowych – 38,1 tys. zł (I Ns 54/14 i I Ns 936/15) i kosztami przygotowaniem nieruchomości do sprzedaży – 0,9 tys. zł (I Ns 936/15). W jednej sprawie (I Ns 795/14) poniesione wydatki przekroczyły wartość odziedziczonego majątku. Nabyty spadek wynosił 1,3 zł, a Gmina poniosła nakłady w wysokości 1,7 tys. zł m.in. za sporządzenie protokołu spisu inwentarza.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 26, 194-230, 686-687, 738)

²⁶ W sprawie I Ns 54/14 – 100,0 tys. zł; w sprawie I Ns 925/14 – 25,0 tys. zł; w sprawie I Ns 936/15 – 65,4 tys. zł, w sprawie I Ns 451/15 – 76,5 tys. zł.

²⁷ Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) (Dz. U. z 2016 poz. 1864, dalej: „KŚT”).

²⁸ Dotyczy prawa do dysponowania lokalem podczas trwania inwestycji.

²⁹ Sprawy: I Ns 451/15, I Ns 925/14, I Ns 54/14, I Ns 1086/15, I Ns 795/14, I Ns 241/15, I Ns 936/15.

Wydatki poniesione na postępowania spadkowe sklasyfikowano prawidłowo do działu 700, rozdział 70005, §§ 461, 430, 064 i 440.

(dowód: akta kontroli str. 687-737)

Gmina wobec 23 wierzycieli odpowiadała za 552,3 tys. zł długów spadkowych. Faktyczna wartość długu do pokrycia ze stanu czynnego wynosiła 252,5 tys. zł. Na koniec marca br. trzem wierzycielom zapłacono ogółem 38,1 tys. zł, do zapłaty pozostało 95,6 tys. zł.

Stan rozliczeń długów spadkowych był następujący:

- W sprawie I Ns 54/14 stan czynny wynosił 107,7 tys. zł a bierny - 12,7 tys. zł. Jednemu z rzech wierzycieli zapłacono 14,0 tys. zł po zawarciu ugody dotyczącej wierzytelności na kwotę 20,6 tys. zł; w stosunku do dwóch pozostałych wierzycieli przyjęto zasadę, według której *w przypadku braku działań w kierunku egzekwowania roszczeń ze strony wierzyciela, Gmina Chrzanów nie podejmuje żadnych działań wobec możliwości przedawnienia roszczeń z upływem czasu.*
- W sprawie I Ns 936/15 stan czynny wynosił 49,5 tys. zł a bierny - 165,2 tys. zł. Dwóm wierzycielom (z czterech) zapłacono proporcjonalnie 24,1 tys. zł, do zapłaty pozostała kwota 25,4 tys. zł. Trzecia wierzytelność uległa przedawnieniu a odnośnie czwartej Gmina ustaliła, że *spadkodawca był współkredytobiorcą wspólnie ze swoją córką, która aktualnie spłaca regularnie raty kredytu.*
- W sprawie I Ns 451/15 stan czynny wynosił 70,2 tys. zł a bierny - 181,9 tys. zł (dziewięciu wierzycieli). Kierownik RSPW wyjaśnił, że zapłata długów zostanie zweryfikowana dopiero po rozwiązaniu sprawy zadłużenia wobec wierzyciela (Getin Nobile Bank) nieujawnionego podczas sporządzania spisu inwentarza, który zgłosił wierzytelność zabezpieczoną hipoteką przymusową.
- W sprawie I Ns 925/14 stan czynny wynosił 25,0 tys. zł a bierny - 52,9 tys. zł (czterech wierzycieli). Wobec trzech wierzycieli przyjęto zasadę, według której *w przypadku braku działań w kierunku egzekwowania roszczeń ze strony wierzyciela, Gmina Chrzanów nie podejmuje żadnych działań wobec możliwości przedawnienia roszczeń z upływem czasu.* W przypadku jednej wierzytelności nastąpiła konfuzja - połączenie wierzytelności i długu w jednej osobie (Gminy).
- W sprawie I Ns 795/14 stan czynny wynosił 1,3 zł, stan bierny - 107,5 tys. zł. Jeden wierzyciel (bank) zrezygnował z dochodzenia należności (103,1 tys. zł) a wobec drugiego przyjęto zasadę, według której *w przypadku braku działań w kierunku egzekwowania roszczeń ze strony wierzyciela, Gmina Chrzanów nie podejmuje żadnych działań wobec możliwości przedawnienia roszczeń z upływem czasu.*
- W sprawie I Ns 241/15 stan czynny wynosił 0,1 tys. zł, a stan bierny - 32,0 tys. zł uległ przedawnieniu.

(dowód: akta kontroli str. 629-644)

Nie zaksięgowano ogółem 552,7 tys. zł w 6 sprawach spadkowych, tj.: kwoty ogółem 0,4 tys. zł, stanowiącej stan czynny spadku w sprawach I Ns 54/14 i I Ns 241/15 oraz 552,3 tys. zł stanu biernego spadku w 6 sprawach spadkowych³⁰.

(dowód: akta kontroli str. 351, 647, 651-652)

Gmina nie była adresatem decyzji właściwego organu podatkowego wydanej na podstawie art. 100 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa³¹ w zakresie odpowiedzialności lub uprawnień.

(dowód: akta kontroli str. 30, 33)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ewidencja księgowa nie była prowadzona w sposób umożliwiający zidentyfikowanie dochodów i wydatków gminy związanych z postępowaniami spadkowymi. Wpływy i nakłady ujmowano na kontach ogólnych, których nazwy nie wskazywały, że zaksięgowane kwoty dotyczyły odziedziczonego majątku.

³⁰ I Ns 925/14 – protokół spisu inwentarza z dnia 7 października 2017 r., I Ns 54/14 – protokół spisu inwentarza z dnia 18 maja 2017 r., I Ns 795/14 – protokół I spisu inwentarza z dnia 14 grudnia 2016 r., I Ns 241/15 – protokół spisu inwentarza z dnia 16 listopada 2016 r., I Ns 936/15 protokół - spisu inwentarza z dnia 18 maja 2017 r., I Ns 451/15 – protokół spisu inwentarza z dnia 30 listopada 2017 r.

³¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 800, dalej: „Ordynacja podatkowa”.

Wpływy zaksięgowano na kontach:

- 011-01-1 Środki trwałe, Budynki i lokale w korespondencji z kontem 800-01-01-1-02 Fundusz jednostki, Nieodpłatnie otrzymane środki trwałe - ogółem 277,4 tys. zł³², tj. wartość: 1 lokalu mieszkalnego (100,0 tys. zł), udział w 3 lokalach mieszkalnych i udział w działkach związanych z własnością 2 lokali (131,5 tys. zł), udział w trzech nieruchomościach gruntowych niezbudowanych (32,0 tys. zł) i wartość udziału w jednej nieruchomości gruntowej zabudowanej (13,9 tys. zł).
- 130-12-1 Rachunek bieżący jednostki, rachunek bankowy netto geodezja w korespondencji z kontem 221-12-14-10497 Należności z tytułu dochodów budżetowych, Pozostałe dochody B. G. (komornik sądowy) – ogółem 5,9 tys. zł w dwóch sprawach I Ns 936/15 i I Ns 795/14.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 310, 356, 390, 406, 470, 583)

Nakłady ujęto na kontach:

- 240-01-01-2-07-nr-kontrahenta Rozliczenia z sądami i komornikami w korespondencji z kontem 130-01-01 Rachunek bieżący Wydatki,
- 201-01-01-2-nr-kontrahenta Rozrachunki z dostawcami w korespondencji z kontem 130-01-01 Rachunek bieżący Wydatki,
- 221-12-06-nr-kontrahenta Inne np. zaliczki z tytułu nabycia lokalu w korespondencji z kontem 130-12 Rachunek bankowy Geodezja.

Zgodnie z § 20 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej³³ plan kont dla budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być uzupełniony o wybrane konta niezbędne do ewidencji operacji budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Kierownik jednostki jest zobowiązany do aktualizowania zasad (polityki) rachunkowości na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

Burmistrz wyjaśnił, że prowadzona ewidencja ogranicza się do klasyfikacji budżetowej dział 700, rozdział 70005 i pozwala na zidentyfikowanie poniesionych wydatków i uzyskanych dochodów związanych z przeprowadzanymi postępowaniami spadkowymi.

W toku kontroli Burmistrz zmienił zasady polityki rachunkowości i wprowadził konta analityczne dotyczące ewidencjonowania dochodów i wydatków dotyczących postępowań spadkowych.

(dowód: akta kontroli str. 26, 194-230)

2. Nie zaksięgowano kwoty 552,7 tys. zł dotyczącej przejęcia spadku, wynikającej z protokołów spisu inwentarza, tj. 0,4 tys. zł – stanowiącej stan czynny spadku i 552,3 tys. zł – stanowiącej stan bierny spadku, w tym kwoty 252,5 tys. zł podlegającej faktycznej spłacie ze stanu czynnego, co było niezgodne z art. 6 ust. 1, art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości.

(dowód: akta kontroli str. 351, 647, 651-652)

Według tych przepisów w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty, księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco. Księgi rachunkowe uznaje się za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty. Za rzetelne można uznać te księgi, które stanowią wierny zapis wszystkich zdarzeń i operacji gospodarczych, które rzeczywiście wystąpiły w danym okresie sprawozdawczym w toku prowadzonej przez jednostkę działalności.

³² Sprawy: I Ns 925/14, I Ns 54/14, I Ns 795/14, I Ns 936/15 i I Ns 451/15.

³³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1911, dalej: „rozporządzenie w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu”.

Ponadto z postanowień obowiązującej Instrukcji Obiegu Dokumentów Księgowych wynikało, że protokoły spisu inwentarza odpowiadały kryteriom dowodów księgowych, podlegających księgowaniu. Instrukcja ta stanowiła, że:

- *Dowodem księgowym określa się każdy dokument potwierdzający dokonanie operacji gospodarczej w określonym miejscu i czasie.*
- *Wystawienie konkretnego dowodu księgowego związane jest z zaistnieniem operacji przyjęcia środków rzeczowych realnych lub szacunkowych (wycenionych metodami pośrednimi) w postaci regulowania należności lub zobowiązania naliczenia płatności, wyceny składników majątkowych i różnych rozliczeń wartościowych.*
- *Dowód księgowy winien spełniać następujące funkcje: funkcja dowodowa opisane w nim operacje gospodarcze lub finansowe rzeczywiście nastąpiły w określonym miejscu i czasie, w wymiarze wartościowym lub ilościowym jest to dowód w sensie prawa materialnego.*
- *Do ksiąg rachunkowych miesiąca należy wprowadzić w postaci zapisu każdą operację gospodarczą (zadania jednostkowe lub część merytoryczną zadania złożonego), która nastąpiła w tym miesiącu. Podstawą dokonania zapisów są dowody księgowe.*

(dowód: akta kontroli str. 8-11)

Niezaksięgowanie długów spadkowych Burmistrz uzasadnił prowadzoną nadal weryfikacją roszczeń. Zobowiązania z tytułu długów spadkowych należą z reguły do zobowiązań spomych – do czasu ich weryfikacji (...) pod kątem ich zasadności i terminowości dochodzenia przez wierzycieli, jak również określana jest wysokość zobowiązań, które Gmina winna uregulować w oparciu o wysokość odziedziczonych każdorazowo majątku. Weryfikacji tej dokonuje właściwa komórka tut. Urzędu, zgłaszając później do księgowości należności i zobowiązania, podając właściwe kwoty, które podlegają zaksięgowaniu.

(dowód: akta kontroli str. 38-39, 192, 382, 424, 629-630)

W toku kontroli Burmistrz zmienił zasady polityki rachunkowości i zarządził wprowadzenie roszczeń (stanu biernego masy spadkowej) do ewidencji bilansowej na podstawie wartości wynikających ze spisu inwentarza.

(dowód: akta kontroli str. 657-665)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości zagospodarowanie składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia. W ocenie NIK podejmowano właściwe działania w zakresie zagospodarowania składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia w szczególności w zakresie: ujęcia w ewidencji księgowej odziedziczonych składników majątkowych (wpływów), prawidłowego ich zaklasyfikowania, racjonalnego ich wykorzystania, zapewnienia w budżecie środków pieniężnych na pokrycie niezbędnych nakładów związanych z postępowaniami spadkowymi.

NIK pozytywnie ocenia podjęte w toku kontroli działania dotyczące ewidencjonowania dochodów i wydatków z tytułu spadków na kontach analitycznych oraz ujmowania wartości masy spadkowej stanowiącej stan bierny w ewidencji bilansowej.

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁴, wnosi o:

- 1) ujmowanie w ewidencji bilansowej zobowiązań finansowych dotyczących spadków, tak aby zapisy księgowe odzwierciedlały stan faktyczny zgodnie z przepisami art. 6 ust. 1 oraz art. 24 ust. 1 i ust. 2 cytowanej ustawy o rachunkowości;
- 2) wprowadzanie do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego, w postaci zapisu, każdego zdarzenia związanego z dziedziczeniem, zgodnie z jego treścią ekonomiczną, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

³⁴ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie

Obowiązek poinformowania
NIK o sposobie wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 21 czerwca 2018 r.

Andrzej Lis

Kontroler

Andrzej Lis

Specjalista kontroli państwowej

[Signature]
DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie
z up
Marcin Kopec
Wicedyrektor